

Г А Й Д З А К О Н О М

“Про медіа”

ВИ ТРИМАЄТЕ В РУКАХ

гайд Законом України "Про медіа",
в якому зібрані швидкі відповіді на
найважливіші питання та корисна
інформація

З 31 березня 2023 року набув чинності новий закон "Про медіа", який містить інформацію на 300 сторінках: зміни, правила і норми, які повинен знати та яких має дотримуватись кожен представник медіа.

Деякі вимоги закону вже мають силу і потребують чіткого розуміння та виконання, тоді як інші набудуть чинності незабаром.

Щоб уникнути примусової відпустки медійників, зумовленої вивченням нових норм і вимог, Академія Суспільного Мовлення спільно з Центром демократії та верховенства права та Представництвом "Фонду Фрідріха Науманна за Свободу" в Україні підготували першу редакцію Гайду Законом "Про медіа".

Публікацію підготовлено за підтримки Федеративної Республіки Німеччина.

Для зручності ви можете сканувати QR-коди, які ведуть не тільки на тексти закону, а й на статті, де ми роз'яснюємо певні аспекти в роботі із законом "Про медіа".

**FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION** For Freedom.
Ukraine

Auswärtiges Amt

**CIVIL
SOCIETY
COOPERATION**

**ЦЕНТР ДЕМОКРАТІЇ ТА
ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА**

ТО ПРО ЩО САМЕ ЦЕЙ ЗАКОН?

ГАЙД ЗАКОНОМ "ПРО МЕДІА"

Закон "Про медіа" створює фундамент для діяльності всієї галузі.

З чого складається цей фундамент?

З визначення основних понять (наприклад, що таке медіа) та визначення об'єктів і суб'єктів галузі, хто саме є представником галузі, чию діяльність регулює цей закон, які права та обов'язки мають суб'єкти медіа.

*Медіа – це контент, загорнутий у певну форму:
текст, відео, аудіо, що випускається за редакційним
контролем під сталою назвою.*

До медіа тепер офіційно входять як традиційні ТБ і радіо, газети, так і каталоги програм, відеохостинги, особливо законослухняні блогери, онлайн-преса – тобто багато нових, не визначених раніше суб'єктів.

Основні типи суб'єктів медіа:

- лінійні, тобто суб'єкти, що виробляють класичні телебачення і радіо;
- суб'єкти, що надають нам доступ до каталогів програм на кшталт Megogo, Takflix та ін.;
- суб'єкти у сфері друкованих медіа;
- суб'єкти у сфері онлайн-медіа (преса, що перебралася в інтернет);
- провайдери аудіовізуальних сервісів (в народі – кабельники);
- провайдери платформ спільного доступу до відео (такі як ютуб, але не сам ютуб);
- постачальники електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра (Зеонбуд і ко.)

Також законом визначено незалежного регулятора – представника держави: Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення, яка може звернутися до міжнародних компаній (наприклад, Meta, Alphabet або Twitter) із запитом регуляції некоректної інформації про Україну та протидіяти відкритій пропаганді.

Важливо також, **що закон створює умови прозорості, коли джерело інформації має бути зафіксоване за власниками медіа**. Тепер в обов'язковому порядку визначається власник джерела, що розповсюджує інформацію. Саме власник, а не "якесь невідоме джерело" відповідає за якість інформації, відповідність галузевим стандартам, а також несе відповідальність за порушення. Такі зміни мають створити умови для створення якісного контенту за вищими стандартами.

Законом "Про медіа" **Україна імплементує Директиву ЄС про аудіовізуальні медіасервіси**. Отже — захищає економічні інтереси різних гравців ринків ЄС, регулює використання зображень дітей і контент із категорії "Страх, сміх, секс". Закон «Про медіа», як і Директива ЄС, також захищає інтереси національних спільнот, ЛГБТ тощо.

Ці основи обов'язкові та актуальні вже зараз. Крім того, Україна захищає і власні інтереси з огляду на її історичний спадок та війну. Саме тому запроваджені мовні квоти та обмеження російського контенту.

Однією з головних та найцікавіших частин цього закону є **співрегулювання** — механізм залучення ринку до вироблення політик і правил, на які готові підписатися самі гравці ринку.

Співрегулювання — це інструмент взаємодії між регулятором (Нацрада) та суб'єктами медіа. Цей інструмент дозволяє розглядати незрозумілі питання, які потребують пошуку нових норм, рішень, стандартів, а також регулювати спірні питання без участі суду.

ЧИЮ ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ЯКИМ ЧИНОМ РЕГУЛЮЄ ЗАКОН?

ГАЙД ЗАКОНОМ “ПРО МЕДІА”

Почнемо розбиратися з онлайн-медіа, бо тут раніше порядку не було.

Онлайн-медіа — це саме ті медіа, що постачають нам текстові, а разом й відео- та аудіоматеріали через свої діджитал-канали комунікації.

Це та преса, яка потурбувалася про екологію і перейшла в безпаперову форму.

***Важливо:** сайт компанії або музею, що пише про нову виставку або участь у конференції, сайт органу влади не вважаються онлайн-медіа.*

Що це означає?

Онлайн-медіа може бути зареєстроване за бажанням, і охочі вже зареєструвались. Отже, ресурс отримає офіційний статус, працівники матимуть статус журналістів та такий же доступ до інформації, як і у журналістів т. зв. традиційних медіа, а також цей ресурс зможе брати участь у тендерах, обговореннях тощо.

Санкції до зареєстрованих онлайн-медіа застосовуються за загальним правилом — штраф або блокування діяльності через суд. Відсутність реєстрації не робить онлайн-медіа невидимим для санкцій. Якщо порушить, «прилетить» так само, втім, шлях до суду може бути коротшим. Наприклад, з вимогою заблокувати онлайн-медіа назавжди. Або ж — якщо власник невідомий — заблокувати можуть за поданням самої Нацради.

Блогери — це люди, які створюють інформаційний контент та не тільки наповнюють ним персональну сторінку в соцмережах, а й мають окремий сайт. Такі суб'єкти в принципі можуть вважатись медіа (агов, блогери, давайте ви домовитесь, хто ви?:). Але ніхто не примушує їх реєструватись, все можливо за власним бажанням.

Реєстрація, як ми вже згадували, надає певні привілеї — статус журналіста, санкції мають поступовий вплив на діяльність тощо. Але первинно закон не планував регулювати блогерів — ну який сенс державі регулювати стрім про консервацію яєць на каналі "Я і мої кози"?! :)

Ютуб — як і інші закордонні компанії, не підлягає регуляції за законами нашої держави. Але тепер Нацрада може звертатися до подібних компаній з офіційними запитами у випадку, якщо певний контент посягає на територіальну цілісність, пропагує рашизм абощо.

Якщо ви телеканал чи радіо, що мовить онлайн, то ви підпадаєте під визначення аудіовізуального медіа, і тоді ви йдете на реєстрацію (ст. 63 Закону).

Ліцензії будуть потрібні лише на послуги наземного мовлення: радіомовлення, телемовлення та послуги провайдера DVB-T2 (в народі просто T2). Надання ліцензій відбувається на конкурсній основі, крім мінімальної гарантії для Суспільного Мовлення. Ліцензія видаватиметься на 10 років.

Реєстрація обов'язкова для аудіовізуальних медіа, які не використовують радіочастотний спектр, ПАП (провайдери аудіовізуальних послуг) та провайдери платформи спільного доступу до відео.

Такі вимоги поширюються на організації, зареєстровані в Україні, або на організації, які відповідають вимогам статті 2 Закону, що визначає критерії юрисдикції (відсоток персоналу, розподіл контенту, редакційні рішення тощо).

Друкована преса та онлайн-преса можуть зареєструватися добровільно. Щоправда, для друкованої преси передбачена вимога: з моменту ухвалення Парламентом рішення, яке визначає ту чи іншу країну (наразі – Росію, Білорусі – приготуватися) країною-агресором, і до 5 років після скасування такого рішення друковані медіа мають бути зареєстровані в обов'язковому порядку. Якщо організація надасть точну та всю необхідну інформацію, регулятор зареєструє її не пізніше ніж за 1 місяць після звернення.

Більше
інформації

Вітаю!)),
чом не державною?

Важливо: Нацрада матиме юрисдикцію навіть щодо незареєстрованих медіа. У статті 116 Закону сказано, що регулятор може притягнути до відповідальності як зареєстровані, так і незареєстровані медіа – накласти штраф чи подвійний штраф. Але у випадку зареєстрованих медіа максимальною санкцією буде скасування реєстрації, а у випадку незареєстрованих – заборона видання та розповсюдження друкованих медіа за рішенням суду. Причому реєстрація може бути корисною журналістам таких медіа як для акредитації, так і для кримінально-правового захисту.

***Простими прикладами:**

ТБ – лінійне, а каталог програм і фільмів – нелінійне.

Оскільки ми рівняємось на світову практику та законодавчу базу як таку, що показала себе ефективною, розглянемо, як це влаштовано та працює там.

Стаття 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод декларує право на приватне життя, а Загальна декларація прав людини забороняє втручання в особисте та сімейне життя, посягання на честь та репутацію людини.

Конституція України гарантує кожному таємницю листування, телефонних розмов, кореспонденції та захищає від втручання в особисте і сімейне життя (стаття 32). Такі положення відповідають Європейській конвенції з прав людини й Міжнародному пакту про громадянські та політичні права.

Тут наче все дуже чітко та зрозуміло, але!

Стаття 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод захищає "свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати та передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади й незалежно від кордонів". А стаття 34 Конституції України "гарантує кожному право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань".

Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір.

Вже не так чітко?

Судова практика та Резолюція ПАРЕ 1003 (1993) "Про етичні принципи журналістики" закріпили такі обставини, що дозволяють публікацію персональних даних:

- випадки, коли приватне життя публічних осіб може впливати на суспільно значущі події;
- якщо людина своїми діями сприяла поширенню чутливої та персональної інформації;
- якщо є згода на публікацію персональних даних (в деяких випадках винятком може бути публікація інформації про політиків);
- медіа можуть втручатися в приватне життя публічних осіб без їхньої згоди, якщо існує переважний суспільний інтерес, що виправдовує оприлюднення інформації;
- якщо публікація повторна (тобто вона була вже оприлюднена колись за згоди про публікацію персональних даних).

Повертаємось до України

В Україні Цивільний кодекс забороняє розповсюдження без дозволу або законних підстав приватної інформації (включно з фото), оскільки це вважається порушенням немайнових прав, права на повагу до приватного життя.

Водночас, подібно до світових норм та практики, можна розповсюджувати фото або іншу приватну інформацію без дозволу людини, якщо ваша мета — захист її інтересів або інтересів інших осіб. Медіа також можуть поширювати інформацію з обмеженим доступом, якщо вона є суспільно необхідною, тобто є предметом суспільного інтересу, а право людей її знати переважає потенційну шкоду від поширення інформації.

"Суспільний інтерес" необхідно ретельніше розглянути та обґрунтувати.

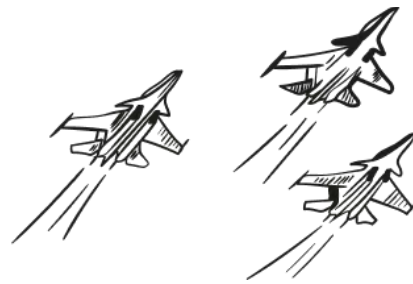
ЩОДО ФОТО:

Журналісти можуть збирати та поширювати фотографії із соціальних мереж людей за їхньої прямої згоди. За певних умов згода не потрібна, але медіа повинно враховувати три аспекти:

1. Чи важлива ця фотографія в статті чи сюжеті для відповіді на питання, які мають суспільний інтерес? Наприклад, окремі чутки про подружні проблеми або фінансові труднощі будь-якої знаменитості — це новина, яка, хоч і цікавить громадян (хто ж не любить серіали), але не характеризує професійні якості такої особи, а отже інтерес є "жовтим". Єдиного визначення "що таке суспільний інтерес" немає і не може бути, тож медіа слід оцінювати кожен конкретний випадок, пам'ятаючи про предмет суспільного інтересу.
2. Межі приватності публічних осіб відрізняються від меж приватності людини, яка невідома широкій громадськості. Тому, якщо медіа поширюють фотографії останніх, — слід мати додаткові аргументи. А поширюючи фото про публічну особу, теж слід розуміти, що вона має право на приватність.
3. Фотографії публічних осіб можна використати у своїх матеріалах, якщо їх уже опублікували самі люди. Наприклад, на своїх сторінках у соцмережах, але тільки якщо пост відкритий для всіх.

МЕДІА І ВІЙНА

Указ Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" передбачив можливість обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина, зокрема і права на приватність, таємниці листування, телефонних розмов. Україна також офіційно повідомила про відступ від зобов'язань за Європейською конвенцією прав людини та Міжнародним пактом про громадянські та політичні права. Тобто держава може обмежити право на приватність, свободу релігії та вираження поглядів, права власності тощо.

Уповноваженим особам (Національна поліція, Служба безпеки України, Національна гвардія, Прикордонні служби, Міграційні служби, Митні служби, Збройні сили України) дозволено перевіряти документи, персональні речі, телефон.

Ознайомитися з
Указом Президента
України можна тут

Як воєнний стан вплинув на доступ до інформації?

Під час воєнного стану немає додаткових норм законодавства щодо порядку надання інформації, натомість під час розв'язання питання до розгляду починають братися додаткові обставини. Вирішуючи, надавати інформацію чи ні, треба оцінювати ризики — як надана інформація вплине на діяльність посадовців та чи не завдасть це шкоди діяльності та життю цивільних громадян і військових. На жаль, це досить "тонкий" момент, який дозволяє посадовцям уникати коментарів та не надавати доступу до тієї чи іншої інформації.

Особливості роботи під час війни та ризики для медіа

Війна для журналістів — це, безумовно, шалений вир подій. Першими повідомити новину — завдання та мета кожного медіа, але в умовах війни, окрім швидкості, дуже важливою є правдива перевірка, наскільки ця інформація відповідає дійсності?

Неперевірена інформація — це інформація, яка не була перевірена на її правдивість та достовірність. Вона може швидко поширюватися через медіа та соціальні мережі. Втім, ніхто не дає їй 100% підтвердження.

Дезінформація — це неправдива, оманлива, маніпулятивна інформація, яку створили (спотворили) навмисне, аби отримати економічну, політичну або іншу вигоду.

В умовах війни інформація є зброєю, що може буквально впливати на життя та здоров'я людей, перебіг бойових дій, успіх військових операцій. Відповідальність, що лежить на медіа, надвисока, і дуже важливо, щоб у перегонах за право першими повідомити новину про це ніхто не забував.

Якщо медіа систематично поширюють неперевірену інформацію, це формує негативну репутацію, аудиторія втрачає довіру до цього медіа та й в цілому до галузі. Адже недостовірна інформація завдає шкоди людям.

Звісно, кожен має право на помилку, медіа не є винятком. Якщо було поспішно і неуважно поширено неперевірені дані, обов'язково слід визнати свою помилку і вибачитися. Цього буде достатньо, якщо значної шкоди не завдано, а в іншому випадку можуть виникнути юридичні наслідки.

Коли саме можлива юридична відповідальність за поширення некоректної інформації?

Якщо неперевірена інформація (поширення неправдивих чуток) викликала паніку або порушення громадського порядку, то на журналіста можуть накласти штраф від 10 до 15 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або призначити виправні роботи на строк до 1 місяця з відрахуванням 20 % заробітку. У такому випадку не буде різниці: журналіст поширював неправдиві чутки навмисне чи з необережності.

Якщо неперевірена інформація порушила особисті немайнові права особи, то в цієї особи є право на відповідь, на спростування, а також на звернення до суду.

Спростування. Медіа публікують брехливу інформацію про те, що людина є дружиною "зрадника". Як чоловік, так і жінка мають право вимагати в медіа спростувати цю інформацію. Адже порушене їхнє конституційне право на репутацію.

Право на відповідь. У відповіді на публікацію людина, права якої порушені, може пояснити власну думку щодо поширеної інформації та обставин порушення її прав.

Судовий захист. Якщо ж медіа відмовляється добровільно спростувати недостовірну інформацію, а також компенсувати матеріальну та (або) моральну шкоду, то особа, щодо якої поширено таку інформацію, може звернутися за захистом до суду. В окремих випадках суд може заборонити поширення інформації. Якщо, наприклад, справа стосується газети, яка готується до публікації, суд може заборонити її розповсюдження. Якщо номер вже випустили, суд може вилучити тираж газети, аби знищити його.

1 січня 2023 року депутати прийняли Закон України "Про авторське право та суміжні права". Він імплементує в національне законодавство нормативно-правові акти ЄС щодо:

- правової охорони баз даних (додали статтю про право на бази даних та деталізували порядок їх охорони);
- прав оренди, позички та деяких суміжних прав у сфері інтелектуальної власності (визначили у національному законодавстві поняття "прокат" і "позичка" та порядок надання права на них);
- використання сирітських творів (додали поняття "сирітські твори", визначили порядок їх використання та захисту) тощо.

*Отже, коротко про основне:
нарешті в авторської фотографії в законі з'явилося
визначення – фотографічний твір.*

Фотографічний твір – це твір, статично відображений (зафіксований) із застосуванням аналогових, цифрових фотографічних технологій на матеріальному носії чи в електронній (цифровій) формі або із застосуванням лазерних технологій у вигляді об'ємного тривимірного зображення.

Дуже цікаво, але зафіксовано здебільшого технічні характеристики зображення. Оцінювати фото на оригінальність у випадку спору, знову ж таки, доведеться національним судам.

Вони можуть звернутися до висновків Суду ЄС і запозичити його досвід. Суд ЄС вказує: фотографії є фотографічними творами (об'єктами авторського права), якщо при створенні фото автор використовує оригінальні, унікальні прийоми фотографування, постановки чи застосовує унікальні технічні засоби.

Простіше кажучи, ще одне фото Софійського собору, чашки з кавою або що не вважатиметься твором, бо у них не буде дотримано критерію оригінальності.

Медіа може використовувати чужі фотографії, але за певних умов.

Стаття 22 Закону дозволяє у певних випадках робити це без дозволу суб'єктів авторського права і безоплатно, але із зазначенням імені автора і джерела запозичення.

Маючи намір використати чуже фото, слід обов'язково:

- ознайомитися з умовами автора для використання фото. Хоча Закон і говорить про те, що медіа може вільно використовувати фото з інформаційною метою й не питати дозволу автора, сам він може бути іншої думки (наприклад, автор іноді може наголошувати, що використовувати його/її фотографії в медіа без дозволу заборонено). А оскільки суб'єкт авторського права має виключне право дозволяти або забороняти іншим користуватися своїм твором, то в такому випадку слід звернутися по дозвіл;
- зазначити ім'я автора твору або його псевдонім;
- зазначити джерело (бажано — із клікабельним посиланням на сторінку автора, звідки ви взяли фото);
- використовувати матеріал в обсязі, виправданому інформаційною метою (конкретних вимог щодо дозволеної кількості використаних творів немає, але для цілей інформування достатньо кількох фото).

Опублікувати запис інтерв'ю можна було лише за згодою респондента. За законом респондент вважався співавтором, та це було неабиякою перепорою у діяльності медіа.

Що змінилося?

Респондент більше не є співавтором, а отже закон дозволяє не узгоджувати інтерв'ю з тим, хто його дав.

Отже, закон дозволяє публікувати інтерв'ю без узгоджень та дозволу респондента. Крім того, ті обмеження, що діяли на основі закону "Про друковані медіа", вже не є чинними, адже тепер почав діяти новий закон "Про медіа".

За новим законом:

- Закон України "Про медіа" говорить, що цензура забороняється (про це також говорить і КУ та Закон України "Про інформацію").

- Не допускається незаконне втручання у діяльність суб'єктів у сфері медіа з боку державних органів, органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань, політичних партій, власників відповідних суб'єктів, будь-яких інших фізичних та юридичних осіб.
- Не допускається вимога попереднього погодження інформації, яка поширюється медіа, заборона поширення інформації з боку посадових осіб державних органів, органів місцевого самоврядування, політичних партій.

Змінилося поняття новин

Якщо раніше новинами були "новини та поточні події", то тепер новинами вважаються "новини та інші факти". Що це означає?

Сенс цих змін в тому, що вони **розширюють поняття новин**, якими вважаються не лише події, що сталися саме сьогодні, а й ті **події, що відбувалися в недалекому минулому**. Положення акцентує на тому, що **новині притаманна ознака факту**, тобто вона має бути перевірена, достовірна та правдива.

Мовне питання

Із січня 2024 року набирають чинності такі положення про державну мову:

Обсяг програм державною мовою має становити 90% тижневого обсягу мовлення теле- та радіомовлення.

Йдеться і про загальнонаціональні, і про регіональні мовники.

Але останні мають дотримуватися 80%.

До 17 липня 2024 року коментарі учасників програм або фільмів в україномовних програмах та фільмах можуть бути використані без дублювання або озвучення (ведучі та диктори програм не враховуються).

Після 17 липня 2024 року використовувати інші мови в програмах або фільмах без застосування дублювання можливо, тільки якщо це стала фраза, коротка фраза чи окреме іншомовне слово.

28 червня 2023 року Президентом України до Верховної Ради було внесено проєкт закону про застосування англійської мови в Україні, що може вплинути на застосування положень про державну мову. Тримаємо руку на пульсі!

Приклад: Кримські татари спілкуються не українською (не знають укр. мови) в ефірі. Як бути?

Тут вже можемо звернутися до закону та квот, які діють до 17 липня 2024 року. У такому випадку допускається пряма мова іншою мовою.

Ми підготували список найбільш актуальних запитань та відповідей щодо нового Закону "Про медіа" та змін до медійного законодавства.

1. Матеріал має бути безпечним. Якщо у матеріалі йдеться про неповнолітню особу як героя, насамперед необхідно оцінити, чи може бути завдана шкода фізичному, психічному або моральному розвитку дітей. Крім того, треба отримати згоду батьків або опікунів на використання матеріалу. У разі, якщо репортаж проводиться в освітньому закладі, потрібно отримати дозвіл від директора закладу або відповідного відділу освіти, що наглядає за цим закладом.
2. Після отримання дозволу вам належить ретельно зважити можливі наслідки оприлюднення матеріалу для дитини, враховуючи, що матеріал буде використаний як у класичних, так і в онлайн-ресурсах. Це особливо важливо, оскільки батьки чи опікуни можуть не повністю розуміти всіх наслідків. Якщо батьки дають дозвіл, але маєте сумніви, — ваше завдання робити все максимально в інтересах дитини.
3. Якщо у матеріалі йдеться про насильство чи інші травматичні події, що відбулися в житті неповнолітньої особи, рекомендується проконсультуватися з психологом щодо можливих наслідків для дитини, які можуть виникнути в результаті оприлюднення цієї травматичної історії.

4. Заборонено показувати інтимні частини тіла дитини, зокрема й немовлят.
5. Для матеріалів, що стосуються неповнолітніх, необхідно забезпечувати максимальну точність, достовірність та збалансованість.
6. Важливо ретельно перевіряти, чи є оціночні та образливі коментарі із соціальних мереж до матеріалів, що стосуються дітей.
7. При висвітленні самогубств неповнолітніх осіб не слід вказувати на конкретні способи вчинення суїциду або робити припущення щодо причин таких дій.

Інші обмеження щодо поширення інформації, яка може завдати шкоди дитині, містить стаття 42 Закону Про медіа.

Розгляньмо кейс:

Чи може редактор включити цей кадр до сюжету, якщо під час зйомок на щойно деокупованих територіях дитина підбігла і крикнула в камеру "Слава Україні"?

У більшості випадків для публікації зображення дитини необхідно отримати дозвіл з боку сторін, які є законними представниками дитини (питання представництва інтересів дитини визначене у статті 242 Цивільного кодексу України).

Слід звернути увагу на те, що в деяких ситуаціях, передбачених законом, інформацію з обмеженим доступом, зокрема зображення неповнолітніх або малолітніх осіб, може бути поширено без згоди батьків. Згідно з частиною третьою статті 308 Цивільного кодексу України, "фотографія може бути розповсюджена без дозволу фізичної особи, яка зображена на ній, якщо це викликано необхідністю захисту її інтересів або інтересів інших осіб". Це означає, що у випадках, коли поширення фотографії спрямоване на захист суспільних інтересів, таке діяння є законним, навіть якщо на знімку зображена дитина.

То можна чи ні?

У цьому випадку немає чутливого контенту (шкода дитині у фізичному або психологічному плані), немає сцен насильства тощо, отже необхідність такої публікації має пройти редакторський ценз згідно з журналістською етикою та може бути опублікована без згоди батьків або людей, які опікуються дитиною, якщо матеріал спрямовано на захист суспільних інтересів – публікація законна, навіть якщо на світліні або у відео зображена дитина.

Важливо: якщо буде якимось чином заподіяна шкода дитині і буде встановлено причинно-наслідковий зв'язок між шкодою та публікацією, то це може бути підставою для звернення до суду.

ШІ — це не "вона" англійською, це — штучний інтелект

Штучний інтелект дещо подібний до комп'ютерної програми. Він розроблений таким чином, щоб при отриманні запиту збирати та обробляти певні дані, а потім видавати готове рішення. Таке "рішення" є результатом роботи програми (штучного інтелекту), яка працює подібно до людського мислення.

Твори, згенеровані штучним інтелектом, не вважаються оригінальними, адже вони розроблені автоматично, без використання творчих підходів, після аналізу даних.

Якщо контент створила програма, то хто є автором? По суті — ніхто, бо це автоматизована сума всіх даних за певним запитом. Але не все ж так просто!

Система ШІ шукає відповідь на запит, генерує інформацію, не аналізуючи фейки, не зважаючи на авторство. Вона дає конкретні відповіді, але не дає гарантії, що той текст, який згенерувала програма, не має авторських обмежень на використання.

Отже, використання ШІ без перевірки наданої ним інформації може створити проблеми як з унікальністю, так і з достовірністю наданої інформації.

Окрім того, теоретично інтелектуальний продукт ШІ може бути власністю автора програми.

У роботі з ШІ важливо:

- перевіряти факти;
- згадка певної особи потребує перевірки поданої інформації, створення бази підтверджувальної документації, а за відсутності такої – отримання дозволу на розміщення інформації безпосередньо у того, про кого йдеться;
- якщо людина визначить певні параметри роботи ШІ, а потім внесе свої корективи у результат роботи, то вона може претендувати на авторство. Звичайно, при цьому корективи не можуть стосуватись тільки пунктуації, це мають бути корективи творчого характеру, які впливають на рівень оригінальності твору.

Митці з усього світу висували претензії щодо використання їхніх творів ШІ.

Це і досі є предметом гарячої дискусії про те, хто є власником авторських прав на твори, створені ШІ.

Одним із прикладів може бути ситуація, коли художник створює роботу, використовуючи алгоритми штучного інтелекту. Питання виникає, коли цей алгоритм генерує новий твір, що нагадує оригінальну роботу самого художника. У такому випадку можуть виникати суперечки стосовно того, хто має право на авторство твору – художник, який створив алгоритм, чи сам алгоритм.

Важливо також і те, що ШІ використовує пошукові алгоритми, користуючись інформацією з відкритих джерел.

Тому виникає казус – ШІ може користуватись авторськими матеріалами для розробки своїх. Наразі розробники кажуть, що ШІ не здатен забувати те, на базі чого навчався генерувати новий контент.

Це означає, що якщо ви не хочете потрапити до матеріалів, які використовує у своїй роботі ШІ, не хочете згадувань, то вам потрібно самотійно звернутися до пошукової системи із запитом видалити результати пошуку з вашим ім'ям.

Якщо відчуваєте, що час писати в Google, корисна підказка: вже є додаток, який захищає зображення або картини від потрапляння в бази даних ШІ, називається NO AI.

Що по чатах GPT, Bard та інших?

Чат теж бере все з відкритих джерел, а це означає, що, співпрацюючи з ним, ви ризикуєте "процитувати" або взяти чуже, навіть не знаючи про це. Саме тому варто перевіряти надану інформацію, щоб не стати плагіатором. Аби перевірити, чи у згенерованому штучним інтелектом тексті немає плагіату, використовуйте додатки для перевірки тексту, зокрема Quetext.

Більше інформації за QR-кодом

Правда чи брехня? (популярні міфи про закон)

Міф 1: медійний закон регулює відеоплатформи а-ля ютуб, інтернет і соціальні мережі.

Більшість найпопулярніших платформ (YouTube, Twitter, Facebook, Instagram, Tik-Tok) належать міжнародним компаніям, а отже, не підпадає під юрисдикцію України.

Але Законом “Про медіа” визначено представника держави, який може говорити від її імені, — це Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення. Нацрада формуватиме запити та звертатиметься до міжнародних компаній щодо регуляції питань пропагандистських антиукраїнських матеріалів, некоректного висвітлення подій в Україні тощо.

Міф 2: в Україні зникне свобода слова, тепер все буде цензуруватись.

Закон “Про медіа” створює комфортні та вільні від цензури умови праці: відсутність затвердження матеріалу з респондентом інтерв'ю, можливість самим працювати в офіційному статусі чи ні, за інформацію тепер відповідає власник медіа і т.ін.

Нацрада працюватиме як регулятор, але за принципами співрегуляції, даючи можливість медійникам самим створити умови та правила гри на ринку.

Міф 3: блогери за визначенням тепер стають медіа, а значить їх будуть перевіряти згідно з вимогами Закону “Про медіа”.

Насправді блогери матимуть змогу вільно обирати, чи реєструвати себе як окреме медіа, чи ні. Статус медіа дає додаткові можливості для взаємодії з інформацією, участь у тендерах тощо. Але це вільний та необов'язковий вибір.

Зміни швидші за друк, деякі правки та підзаконні акти ще додаються, практики існування в нових реаліях на ринку мало, тому не час розслаблятися.

Наша головна рекомендація —

тримати руку на пульсі, не вірити міфам, а перевіряти офіційні джерела та роз'яснення профільних експертів.

Ми постійно працюємо для того, щоб всі новини та роз'яснення були у вас вчасно.

*Підпишіться,
щоб нічого
не пропустити.*

